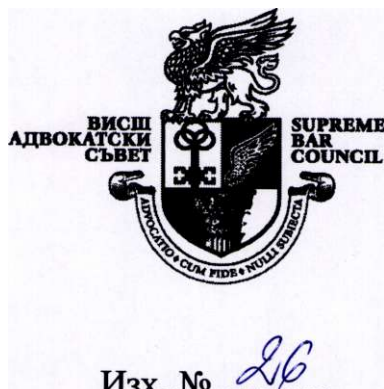

Изм. № 26

Дата: 08.01.2026 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-А, 1000 София, тел. 986-21-67, 987-55-13,
e-mail: arch@vas.bg

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 15 / 2025 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 20 ноември 2025 г. по к.д. № 15/2025 г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане по същество искането на омбудсмана за установяване на противоконституционност на § 45, т 3 от ЗИДНПК (обн. ДВ, бр. 64 от 2025 г.), с който е приета разпоредбата на чл. 147, ал. 9а от Закона за движение по пътищата (ЗДвП).

Висшият адвокатски съвет подкрепя искането на омбудсмана и предлага на Конституционния съд да го уважи по следните съображения:

Противоречие с чл. 17, ал. 1 - 3 във вр. с чл. 4, ал. 1 и 2 от Конституцията

Оспорената разпоредбата обвързва извършването на задължителния периодичен технически преглед на превозното средство с липсата на данни за неплатени глоби или имуществени санкции на собственика, ползвателя, и дори на лицето, което представя автомобила. Този подход не съответства на основната цел на техническите прегледи - да гарантират безопасността на движението и да преустановят административни нарушения. Вместо това, разпоредбата служи единствено като принудителен способ за събиране на публични вземания.

Така неоправдано се създава изкуствена преграда, която лишава собствениците и законните ползватели от възможността да използват пълноценно съответната вещ, дори когато същата е в добро техническо състояние. В резултат на това автомобилът става неизползваем по пътищата за обществено ползване (вж. чл. 178а, ал. 10 и чл. 181, т. 1 ЗДвП), а правото на собственост недопустимо се ограничава, тъй като собственикът, респ. законният ползвател, е възпрепятстван да ползва вещта по нейното предназначение. Подобно ограничение е несъразмерна мярка, която няма връзка с легитимната цел на техническите прегледи.

Нарушението на правото на собственост е особено фрапантно в случаите, когато лице, което не е собственик, представя автомобила за преглед, но има лични неплатени глоби. В тези хипотези собственикът се оказва санкциониран чрез лишаване от възможност да използва автомобила си, без да има никакво отношение към публичните задължения на трето лице. Така държавата прехвърля негативни последици върху собственика за чужди задължения, което е в пряко противоречие с чл. 17, ал. 1 във вр. с чл. 4, ал. 1 и 2 от Конституцията, според който правото на собственост е неприкосновено и може да бъде ограничавано единствено при наличие на легитимна конституционна цел и при спазване на принципа на пропорционалност.

Вместо да осигурява безопасността на движението, атакуваната разпоредба функционира като средство за натиск върху гражданите да погасяват публични задължения, като по този начин допуска ограничаване на правото на собственост по несъвместим с Конституцията начин. Особено важно е тук да се подчертае, че

наложеното ограничение е подчинено на поначало нелегитимна цел, която се свежда до осигуряване на приходи в бюджета по начин, който заобикаля общовалидния правен ред. Тази цел може и трябва да се постигне единствено в рамките на изпълнителното производство по събиране на публични вземания, без да е необходимо още по-сериозно посегателство върху конституционните права на гражданите. Във връзка с това припомняме съображенията на КС, развити в мотивите на Решение № 3/2021 г., повторно възпроизведени и в Решение №6/2023 г., според които заобикалянето на законовия ред за принудително изпълнение на публичните вземания чрез налагане на допълнителни санкции за неизпълнение на паричното задължение е несъвместимо с Основния закон, по-конкретно с принципите на правовата държава.

С оспорената разпоредба законодателят, без легитимно основание, ограничава упражняването на конституционни права на гражданите, като цели да принуди длъжниците да платят наложените им по ЗДвП глоби и други имуществени санкции извън установения ред за принудително изпълнение - ред, който охранява правата и законните интересите не само на вискателя, но и на неизрядния длъжник. Всяко ограничаване на основни права на гражданите, което има за цел да компенсира неспособността на държавата да изпълнява задълженията си, е недопустимо в една правова държава и в случая се явява нарушение на чл. 4, ал. 1 и 2 от Конституцията. Въвеждането на подобни „алтернативни“ санкционни механизми подкопава принципа на правовата държава, защото държавата прехвърля собствената си административна неефективност върху гражданите. Вместо да използва предвидените по закон средства за събиране на публични вземания, държавата създава допълнителни бариери за упражняване на други конституционни права, които по своята същност нямат връзка със санкционираното поведение.

Припомняме, че в сходна на предвидената в чл. 147, ал. 9а от ЗДвП хипотеза Конституционният съд по принцип вече е приел, че заобикалянето на установения в закона ред за събиране на публични вземания чрез ограничаване на възможността за извършване на технически преглед до погасяването на неплатени парични задължения, включително глоби, дължими от трети лица, на практика представлява налагане на санкция върху собственика за поведение, което по отношение на него не е обявено за противоправно и наказуемо, а такъв подход е в пълно несъответствие с принципа на правовата държава. Във връзка с това съдът изрично е постановил, че „всяко ограничаване на основни конституционни права

на гражданите, което има за цел да компенсира неспособността на държавата да изпълнява задълженията си, е недопустимо в правовата държава". Конституционният съд категорично е отхвърлил възможността правата на собственика да бъдат ограничавани, когато той не носи отговорност за нарушението, послужило за основание на наложената санкция, а точно такава възможност се въвежда от чл. 147, ал. 9а ЗДвП (в този смисъл вж. Решение № 3/2021 г.). Впоследствие, при аналогичен казус, сезиран от Висшия адвокатски съвет, Конституционният съд с Решение № 6/2023 г. също прие, че използването на механизми като отказ за издаване или връщане на свидетелство за управление с цел стимулиране на гражданите да заплатят глоби е противоконституционно. Приемането на новата ал. 9а на чл. 147 от ЗДвП след тези решения ясно показва фрапантно игнориране на практиката на Конституционния съд и на практика води до ситуация, при която собственикът, вписаният ползвател или лицето, което представя автомобила за технически преглед, може да бъдат санкционирани без легитимно основание за това - само заради фактическото наличие на данни за неплатени глоби или имуществени задължения за други нарушения в информационната система на МВР.

Противоречие с основните права по чл. 35, ал. 1 и чл. 48, ал. 1 и 3 във вр. с чл. 16 от Конституцията

Оспорваната разпоредба поставя възможността за извършване на задължителния технически преглед в зависимост от наличието на данни за неплатени глоби или други имуществени санкции от собственика, ползвателя или дори от лицето, което представя автомобила за проверка. Това на практика неоправдано лишава гражданите от възможността да използват превозните си средства по предназначение, независимо че са в изрядно техническо състояние.

По този начин се засяга правото на свободно придвижване, гарантирано от чл. 35, ал. 1 от Конституцията. В съвременните социални и икономически условия автомобилът е основен и понякога незаменим инструмент за упражняване на това право - както за свободно придвижване в рамките на страната, така и за напускане на нейните предели. Лишаването на гражданите от възможността да управляват собственото превозно средство не е свързано с целта на техническите прегледи - безопасността на движението, а с изкуствено създаден механизъм за събиране на публични вземания. Подобна намеса е непропорционална и несъвместима с

Конституцията, защото освен всичко се намира извън кръга на допустимите ограничения, посочени изчерпателно в чл. 35, ал. 1, изр. 2 от Конституцията.

Наред с това, ограничението неоправдано накърнява и правото на труд, включващо правото на избор на професия и място на работа, закрепени в чл. 48, ал. 1 и 3 от Конституцията. За значителна част от гражданите достъпът до работното място и упражняването на професията е неразривно свързано с използването на автомобил - било лично, било служебно. Когато поради данни за неплатени парични задължения към държавата, включително, дължими от трети лица, техническият преглед бъде отказан, се създава пречка пред реалното упражняване на правото на труд. Това засяга особено остро лицата, чиято професионална дейност предполага ежедневно използване на превозното средство - шофьори, търговски представители, куриери, медицински и социални работници, свободни професии и др. Така обективно се създават затруднения пред реалното упражняване на правото на труд и се накърнява принципното предписание по чл. 16 от Конституцията, че трудът се гарантира и защитава от държавата.

Противоречие с чл. 19, ал. 1 и 3 от Конституцията

Оспорената разпоредба е в несъответствие и със свободната стопанска инициатива и поетия от държавата ангажимент да закриля инвестициите и стопанската дейност на българските и чуждестранните граждани и юридически лица. Както е отбелязано по-горе, обвързването на техническия преглед с липсата на данни за задължения не само на собственика, но и на лицето, което представя превозното средство, създава необоснована и нелогична връзка между две напълно различни правни сфери - административно-наказателната отговорност за нарушаване на правилата за движение и задължението за поддържане в техническа изправност конкретно превозно средство. В резултат на това много граждани, упражняващи стопанска дейност на територията на Република България, могат да бъдат лишени от възможността да използват своята собственост (автомобил) по предназначение и съответно - да осъществяват своята икономическа дейност, когато в системата на МВР има данни за непогасени публични задължения, при това не само от тях самите, но и от третото лице, което са упълномощили да представи превозното средство на технически преглед.

Разбираемо е, че предприемачите, упражняващи стопанска дейност (напр. еднолични търговци, представители на свободни професии и т.н.), не могат да

носят отговорност за личните административно-наказателни задължения на своите работници или служители, а обвързването на възможността за извършване на технически преглед с наличието на такива задължения води до необосновано ограничаване на развиваната от тях стопанска дейност. Например, понякога може да възникнат сериозни практически затруднения за работодателите, които разчитат на автомобилен транспорт за доставка на стоки, извършване на услуги или обслужване на клиенти, тъй като неизправността на отделен техен служител фактически би могла да блокира експлоатацията на техния служебен автомобил. По този начин, правото на собственост се ограничава по причина, която е извън всякаква логическа връзка с техническото състояние на автомобила или с легитимната цел на техническия преглед - гарантиране на безопасността на движението. Така, без никаква основателна причина, държавата използва техническия преглед като инструмент за принудително изпълнение на свои вземания, което е в разрез с утвърдените процедури за събиране на публичните задължения и представлява несъразмерна и неконституционна намеса не само в правото на собственост, но и в икономическите отношения.

С оглед на гореизложеното, Висшият адвокатски съвет предлага на Конституционния съд да уважи искането на омбудсмана като обяви противоконституционност на чл. 147, ал. 9а ЗДвП.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:**

А Д В ^ Р ИВАИЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ